

УДК 322 +34.80.4

УЧАСТЬ ГЕРБУРТІВ У РОЗБУДОВІ РЕЛІГІЙНОГО ЖИТТЯ ГАЛИЧИНИ XVI – ПОЧАТКУ XVII СТ.

Олег Цебенко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
факультет міжнародних відносин
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, Україна, 79000, тел. (0322) 394-132*

Богдан Федірко

*Гуманітарна Академія ім. А. Гейштора
Факультет політології
вул. Дашицького 17, м. Пултуск, Польща, 06-100.*

Розглянуто діяльність представників роду Гербуртів у контексті формування релігійної толерантності в Галичині XVI – початку XVII ст. Акцентовано на благочинній і будівничій діяльності роду. Проаналізовано збереженні пам'ятки монументального й сакрального мистецтва, що підтверджують роль цього роду в духовному та мистецькому житті краю.

Ключові слова: релігійна толерантність, монументальне та сакральне мистецтво, благочинна діяльність.

Актуальність дослідження теми полягає в тому, що представники роду Гербуртів упродовж XVI ст. провадили на теренах Галичини активну релігійну діяльність, спрямовану на толерантне співіснування людей різних віросповідань. Ця діяльність привела до підписання 1573 р. Варшавської конференції, яка стала великим досягненням у європейській політиці. Рід Гербуртів брав активну участь у будівництві релігійних святинь, що засвідчують численні пам'ятки монументального та сакрального мистецтва в містах Галичини.

У процесі аналізу зазначеної тематики зроблено огляд джерельної літератури, унаслідок чого ми дійшли висновку: вітчизняні науковці не приділяли належної уваги дослідженню релігійної діяльності роду Гербуртів у Галичині XVI – початку XVII ст. Цю прогалину ми частково заповнили у своїх статтях «Мистецька спадщина Гербуртів у Галичині XVI – початку XVII століття» та «Діяльність роду Гербуртів у контексті ухвал Берестейської унії на теренах Галичини XVI–XVII століття».

Серед польських учених релігійної тематики роду Гербуртів лише частково торкнулася О. Лашинська у розвідці «Рід Гербуртів у середніх віках». Це дослідження охоплює період XV – середини XVI ст. Певну інформацію з цього питання дає видання «Польський біографічний словник». Однак наукова література лише частково розкриває суть теми, тому потребує ґрунтовнішого вивчення. Мета нашої статті – завершення циклу

досліджень про участь роду Гербуртів у розбудові релігійного життя на теренах Галичини в XVI – початку XVII ст.

Важливу роль у житті Галицько–Волинської держави відігравали церкви та релігійне життя. Упродовж століть релігійна діяльність проникала в найглухіші куточки й охопила всю державу. Тогочасне духовенство проповідувало повне відчуження від інших віросповідань. Лише у православній вірі можна знайти спасіння: «хто в не нашій вірі, чи в латинській, чи в вірменській, той не побачить життя вічного» (посилання). Але більшість мирського населення підтримувала толерантне співіснування людей різних віросповідань. Галицько–волинські князі не забороняли латинським місіонерам перебувати в державі, у великих містах переважно засновували католицькі храми. Спроби унії з римською церквою за Данила Галицького не мали спротиву. Релігійна толерантність виявлялася у прислів'ї: «І цю, і ту дав Бог».

Після смерті останнього галицько–волинського князя Юрія II Болеслава Тройденовича (бл.1306 – 1340 рр.) у 1349 р. польський король Казимир Великий присвоїв собі титул «пана Руської землі». У церковних справах король домагався від Папи Римського допомоги у боротьбі «з невірними русинами», але не переслідував вірувань місцевого населення і дав згоду на відновлення галицької православної метрополії. У 1370 р. польський король Людовік Угорський призначив намісником Галичини Владислава Опольського, який титулувався «Божою милістю пан і дідич Руської землі». У релігійній політиці Опольський відкрито підтримував католицьку церкву й одержав папську буллу на заснування латинських єпископств у Галичі, Перемишлі, Володимирі й Холмі. Водночас князь Владислав Опольський наділяв земельними володіннями силезьку шляхту, в тому числі 1374 р. – відомий рід Гербуртів. Тому значний інтерес становлять дослідження про участь роду в розбудові релігійного життя на теренах Галичини XVI – XVII ст. у контексті толерантного співіснування людей різних віросповідань та їхню роль у створенні пам'яток монументального і сакрального мистецтва.

Суспільно-політична кар'єра Гербуртів, як й інших представників шляхетських родин, розвивалася у двох площинах – адміністративно-військовій і духовній. Уже в XV–XVI ст. Гербурти обіймали й урядові, й духовні посади. Однак католицьке віросповідання (його часто вважають ознакою релігійної та національної нетерпимості й зверхності) зовсім не заважало Гербуртам бути толерантними у міжконфесійних взаєминах.

Розглядаючи це питання в хронологічному порядку, зупинимось на Кам'янці-Подільському – столиці давнього подільського воєводства і першорядній польській фортеці над р. Смотрич. Так, уже на початку XV ст. місто заселили поляки, вірмени і русини. Кожна з народностей мала свої церковні святині. До польського населення, скажімо, належала катедра св. Петра і Павла, де, за свідченням архівних та історичних документів, С. Гербурт (1485–1511 рр.) від 1503 р. був кам'янецьким каноніком [1, с.19]. Кам'янецький капітуляр не давав доходу [1, с.19–20] і його члени утримували одночасно й інші церковні титули поза кам'янецькою дієцезією.

Незважаючи на те, що у Кам'янець-Подільському проживало населення різних віросповідань, релігійних конфліктів та суперечок історичні матеріали з початку XVI ст. не фіксують. На нашу думку, в толерантному співіснуванні різних народностей є заслуга кам'янецького каноніка С. Гербурта, який володів вищим титулом у католицькій єпархії, був членом єпископської капітули і, безперечно, впливав на формування релігійної ситуації в краї.

У травні 1505 р. С. Гербурт мав уже титул дрогобицького плебана костелу Непорочної Діви Марії та св. Варфоломія. До речі, на початку XVI ст. релігійна ситуація тут виявилася неспокійною. В архівних матеріалах Дрогобича в королівському акті з 1537 р., що вирішує суперечку дрогобицьких духовних осіб про межі їхніх парафій у 1514 р., читаємо інформацію: «Доходи, які надходять упродовж року від парафіян, є давніми, і в різні часи священикам руських церков св. Юра, св. Параскевії та св. Христа в цьому місті одержали від польських королів Яна Ольбрахта і Олександра Ягеллончика на це привілей».

Саме з приходом у дрогобицьку єпархію плебана С. Гербурта релігійна ситуація в Дрогобичі стала покращуватись. Король Сигізмунд I Старий підтвердив у 1508 р. давній привілей короля Владислава Ягайла на лан поля для місцевої церкви св. Юра, з правом використання сировини з лану і зі звільненням від усіх податків [7, ст.153]. У 1530 р. видано декрет Сигізмунда I Старого для русинів у Дрогобичі, з гарантуванням повної свободи публічного виконання церковних обрядів [7, ст.152]. Цей привілей короля звернений у формі наказу до тогочасного старости Яна Каменецького. Попри це, 1540 р. король заборонив руським людям будувати церкву св. Трійці в межах міста. Декрет про це видано у Кракові 1540 р. і зафіксовано у старій радчій книзі в Дрогобичі. Суперечка, яка тривала з цього питання, на далі зашкоджувала одній тій чи іншій стороні. Зрештою, прийнята 1556 р. угода записана в радчій книзі і піднесена до рівня права. Вона відбулася між дрогобицькими міщанами римського віросповідання, при дрогобицькому старості Яні Стажеховському, котрий «так домовилися в суспільній згоді, відступаючи від свого давнього привілею, що руської церкви не має бути в місті, а русини ж про це право до короля вдаватися не будуть, а тепер одностайно любитися будуть, бо належить християнським людям. Не мають один одному дорікати і жодних перешкод чинити» [7, с.153].

С. Гербурт дбав про підтвердження надань дрогобицького костелу, а також про мости і греблі своєї дрогобицької парафії, котрі, напевно, були для нього джерелом доходів [5, с.8906]. Розглянувши наведені факти, можна допустити, що Северин Гербурт доклав чимало зусиль для покращення релігійної ситуації в Дрогобичі. У 1568 р. дрогобицьким старостою став інший представник роду Гербуртів – Станіслав Гербурт [6, с.450]. Інформація про релігійні суперечки відсутня. У 1507 р. Северин Гербурт отримав право презентації на посаду львівського каноніка, вакантної після померлого Якуба з Ярославла [5, с.8632].

Жодне з інших міст (виняток становить хіба Краків) за Речі Посполитої не мало стільки святинь, як Львів. Адже тут діяли три релігійні громади і три єпископські осередки. Чисельність тих святинь засвідчує релігійний дух мешканців. До кінця XVI ст.

здавалося, що шляхта і магнати співпрацювали в тих дорогих починаннях, як доказ релігійності й турбот про спасіння душі. Львівське міщанство, не дуже заможне, брало помірну участь у заснуванні монастирів і частково задовольнялося зведенням нових каплиць, вівтарів та ін. Історичні документи підтверджують: меценатом Архикафедральної базиліки Успіння Пресвятої Діви Марії (Латинський кафедральний собор) був Миколай Гербурт Віднівський. У 1537–1555 рр. Гербурт став львівським старостою й у кафедральному соборі встановив вівтар, а біля нього ще за життя – свій надгробок роботи Панкраца Лябенвольфа [3, с.3]. Діяльність ще одного представника роду Гербуртів пов'язана з львівським кафедральним собором. За свідченням джерельних матеріалів, Северин Гербурт з 1507 р. був львівським каноніком і відправляв богослужіння саме в архикафедральній базиліці Успіння Пресвятої Діви Марії, закликаючи у проповідях до мирного і толерантного співіснування людей різних конфесій [2, с.54].

Село Сусідовичі Старосамбірського району – одне з дев'яти сіл, наданих Гербуртам князем Владиславом Опольським у 1374 р. Діяльність і вигляд первісного парафіяльного костелу св. Миколая відомі фрагментарно. Черговий парафіяльний костел заснував 27 листопада 1600 р., з дозволу Станіслава Гербурта, його син Еразм (батько Еразма Войцеха). Святиню спалили татари в 1624 р. Відбудували її в дереві ще того ж року, а 5 березня 1674 р. її посвятив перемишльський канонік Войцех Влодек, з дозволу перемишльського єпископа Станіслава Карнковського. Виникнення в Сусідовичах на початку XVII ст. монастиря кармелітів зумовило перехід до них забезпечення парафіяльного костелу. Він згадується ще в джерельних повідомленнях з 30-х років XVIII ст. і, як можна припустити, незабаром перестав існувати.

Від 1585 р. у Сусідовичах зародився культ барельєфу св. Анни, що, згідно з легендою, знайдено в районі Ласкавої гори. Оскільки зображення вперто поверталось з парафіяльного костелу на місце знахідки, тут звели дерев'яну каплицю, а потім – кам'яний костел св. Анни. У 1603 р. Ян Щасний Гербурт, виступаючи від імені свого родича Еразма Войцеха, заснував при костелі монастир кармелітів, забезпечуючи його доходами з половини с. Сусідовичі. Це заснування затвердив 23 липня 1603 р. перемишльський єпископ Мацей Пстроконський. Територія монастиря посвячена 11 березня 1608 р. на підставі булли від 27 січня 1605 р. Папи Климентія VII. Ян Щасний і Еразм Войцех Гербурти передали кармелітам костел св. Анни 2 жовтня 1609 р. Надалі Гербурти, а відтак Миколай Данилович, черговий опікун Еразма Войцеха, багаторазово збільшували і підтверджували утримання монастиря. Над захристією в костелі зберігався герб Гербуртів, а навпроти на таблиці – напис: він належить до заснування костелу в 1591 р. [7, т.10, с.363–364].

Задokumentований історичними джерелами парафіяльний костел у с. Брухналь Яворівського району заснували в 1514 р. Ян, Андрій і Миколай Гербурти за згодою львівського архієпископа Бернарда Вілчка. Опікуном костелу став Ян Гербурт. У другій половині XVI ст., за часів Яна Гербурта, внука першого опікуна костелу, парафія втратила частину надань, а в 1574 р. святиню закрили в зв'язку з переходом власників Брухналю

до табору реформаторів. У 1592 р. Софія Костка з Гербуртів реструктуризувала забезпечення костелу, а костел повернуто в лоно католицизму [7, т.1, с.384].

Як засвідчують історичні документи, коронний крайчий Ян Данилович 1605 р. одружився зі Софією, дочкою Станіслава Жолкевського і Регіни з Гербуртів Жолкевської. Даниловичі добудували до давнього костелу в Олеську каплиці Найсвятішої Божої Матері та святого Яна, записавши на їхнє утримання 5 тис. злотих. Проробщ храму мав утримувати чотирьох вікаріїв, котрі повинні були керувати навчанням молоді в Олеську. Один з вікаріїв був зобов'язаний наглядати за міським шпиталем. Середину костелу оздоблювали кілька прекрасних вітгарів і гробовець Даниловичів [7, т.8, с.464].

Нагадаємо, що парафіяльний костел св. Лаврентія в Жовкві заснував гетьман, канцлер великий коронний Станіслав Жолкевський і його дружина Регіна Жолкевська актом від 12 серпня 1620 р. Фундатори встановили для парафії відповідне забезпечення. Серед пожертвувань на літургійні відправи особливе значення мали записи Регіни Жолкевської, встановлені 1 червня 1621 р. з наміром ушанування пам'яті чоловіка, загиблого під Цецорою, і його жовнірів, полеглих у битвах з татарами і турками, а також тих, хто перебував у неволі. Костел св. Лаврентія, посвячений 28 травня 1623 р., отримав багате забезпечення переважно завдяки старанням Регіни Жолкевської та Софії Данилович. Призначення костелу Станіслав Жолкевський не передбачав місцем поховання родини. Очевидною функцією костелу було стати пам'ятником лицарської слави. Це також наголошувала встановлена літургійна відправа за соратниками Жолкевського, героїчно загиблими в боях. Ці ідеї свято дотримувала Регіна Жолкевська, вносячи пожертвування на урочисту літургію за гетьманом. Первісна функція костелу почала змінюватися після трагічної загибелі гетьмана в зв'язку з виникненням культу, яким родина оточувала його пам'ять. Унаслідок цього фундація С. Жолкевського перетворилася на костел-мавзолей з новими архітектурними елементами (надгробки, портрети) [4, с.66].

Костел Успіння Найсвятішої Діви Марії та монастир о. Домініканів у Жовкві заснували Теофілія з Даниловичів Собеська, внучка Станіслава та Регіни Жолкевських. Фундаційним актом, виданим у Львові 1653 р., Собеська заповіла Домініканцям стару каплицю разом з територією у межах міста і зобов'язувалась одночасно збудувати за власні кошти костел і монастир у Жовкві. Сучасний костел споруджений на місці малої дерев'яної каплиці Діви Марії, заснованої після 1588 р. Станіславом Жолкевським. Каплиця утримувалася за рахунок доходів парафіяльного костелу, встановлених Регіною Жолкевською. У 1658 р. Теофілія наділила храми виробами зі срібла, турецькими килимами, образами, книгами.

Населення м. Самбора у XVI ст. складалося з русинів, поляків, німців і євреїв. Із листа королеви Бони Сфорци Арагонської від 16 травня 1553 р., написаного до самбірських райців, дізнаємося, що русинам не дозволялось будувати церкви в межах міста. Король Сигізмунд II Август, за проханням єпископа Антонія Радзіловського, у 1553 р. дозволив мешканцям грецького віросповідання, за згодою королеви Бони, спорудити церкву за умови, що вона буде укріплена й одночасно зміцнить укріплення міста. У 1554

р. королева надала русинам привілей, який визначав церкві володіння для побудови храму [7, т. 10, с.230].

У 1568 р. Станіслав Гербурт стає самбірським старостою, і, мабуть, саме за його проханням у 1570 р. король Сигізмунд II Август підтвердив привілей королеви Бони Сфорци Арагонської від 1554 р. Русини, на підставі дозволу королеви, збудували дерев'яну церкву, що слугувала їм до 1738 р. Станіслав Гербурт, вірний католик, був надзвичайно толерантною людиною. Він дбав про належне співіснування з православним людом і 11 листопада 1568 р. вирішив, аби кошти від виготовлення горілки у с. Сіль надходили на реставрацію парафії. Він також 26 листопада 1568 р. заснував у с. Криве попівство, а 1574 р. поставив підпис під актом варшавської конфедерації [6, с.452].

Місто Сянок збудоване на горі, що стрімко спадає до долини р. Сян. У місті вузька вулиця пролягає на південь, до костелу і монастиря францисканців. Костел св. Михайла – темний, склепінчастий, збудований із цегли та каменю, не має вираженого стилю, чисельні переробки затерли первісні ознаки [7, т.10, с.300]. Саме тут відправляв богослужіння вікарій Себастьян Гербурт із Фельштина (бл. 1485 р. Фельштин – бл. 1544 р. – Сянок), відомий польський композитор епохи Ренесансу. Три його композиції введено до постійного репертуару капели рорантистів. Він цікавився теоріями і проблемами музики в літургії, з цією метою опрацював збірник основ для співу григоріанського хору. Завдяки музикальним здібностям Себастьян здобув славу одного з найвідоміших композиторів тієї епохи. Творив переважно вокальну релігійну музику. Його збережені твори – найдавніші приклади чотириголосової поліфонії в Польщі [8, с.45]. Важливі музичні твори на релігійну тематику: «*Alleluja ad rorate cum prosa Ave Maria*», «*Alleluja felix es sacra virgo Maria*», «*Pople meus*», «*Prosa ad Rorate*».

Із м. Сянок тісно пов'язана діяльність ще одного представника роду Гербуртів – сяноцького каштеляна Яна Гербурта (1524–1577 рр.). На відміну від брата Валенти, він виявився толерантною людиною, підтримав і підписав варшавську конфедерацію. Ян Гербурт визначив свої католицькі переконання у «*Locorune de lide communiun latinopolonorum liber*» (1568 р.), догматично-полемічній праці про головні артикули віри [6, с.440].

Перебував Северин Гербурт і на теренах м. Перемишль. У липні 1505 р. йому второвано дорогу перемишльського декана від Бернардина, якого обрали львівським єпископом. Це відбулося за згодою і підтримкою короля, куратора і патрона цієї парафії [5, т. 3, с.2287]. У 1507 р. Северин Гербурт титулувався перемишльським пропозитором [5, т. 3, с.8632]. Як засвідчують джерельні матеріали, в Перемишлі він також зазнав слави надзвичайно толерантної людини, в богослужіннях закликав до миру і злагоди між представниками різних віросповідань.

Перемишль – повітове місто і осередок двох єпископів, давня столиця перемишльського князівства, а згодом – головне місто перемишльської землі. Перемишль – садиба єпископів – мав значну кількість святинь. На початку катедральним був собор св. Петра. Саме тут провадив богослужіння перемишльський декан і пропозитор Северин Гербурт. Це накопичення церковних титулів пояснюється впливовим становищем, що

Северин займав на королівському дворі як нотаріус. У 1412 р. король Владислав Ягайло під час проживання у Перемишлі надав католикам катедральний костел у замку, що побудований з тесаного каменю, а існуючий передав віруючим грецького обряду. Невідомо, де стояв цей костел. Імовірно, далеко від міста, біля підніжжя гори, обіч мурів старого замку. Єпископ Миколай Блажейовський постановив перенести латинську катедру до міста і з цією метою у 1460 р. розпочав будівництво сучасної святині, яке закінчив лише єпископ Ян Дзедуський. Ця катедра була найпишнішою гостролуковою спорудою на Русі [7, т. 9, с.152]. Із Перемишлем і катедральним собором тісно пов'язана діяльність ще одного представника роду – Валенти Гербурта (1524–1572 рр.). Він у 1548 р. став проборцем перемишльської капітули, а після смерті єпископа Дзедуського 1559 р. – адміністратором перемишльської дієцезії. У 1560 р. Валенти отримав від короля перемишльське єпископство, підтвержене 4 вересня 1560 р. папською консисторією; 15 жовтня цього року обійняв керівництво дієцезією як ординатор. 3 березня 1561 р. взяв участь у Варшавському синоді, де розглядалося питання направлення польських делегатів на Тридентський собор. Восени 1561 р. став учасником з'їзду, скликаного королем у Ломжі, де король вирішив направити Гербурта на Тридентський собор. Повертаючись з Італії, Валенти Гербурт заїхав 16 січня 1564 р. до Варшави, і відтоді розпочалася його тісна співпраця з папським нунцієм Коммендоне. На заклик нунція 25 листопада 1564 р. Валенти Гербурт прибув до Радимна і вів перемовини з ним про церковні справи. Був вираженням противником народного собору в Польщі й дуже критично ставився до наміру примаса Уханського шукати порозуміння з іновірцями. Противник реформації, він вважав, що у боротьбі з іновірцями необхідно спиратися на сенат і королівських урядників. Рішуче заперечував гарантування релігійної вільності іновірців. Прихильник контрреформації. Вважав за необхідність закладення єзуїтських колегіумів. Велику бібліотеку, складену зі старих стародруків, дарував перемишльській катедрі [6, с.453].

За свідченням архівних матеріалів, Ян Гербурт був власником міста Мостиська [6, с.440]. Владислав Ягайло, надаючи Мостиськам титул міста і магдебурзьке право, захотів тут збудувати парафіяльний костел. Первісний привілей загубився, і на прохання власника міста Яна Гербурта його відновив лише у 1537 р. король Сигізмунд I Старий. Цей привілей починається словами «Ми, Сигізмунд I, сповіщаємо: оскільки нам представлено з боку мостиського плебана, що, залишаючись під нашим опікунством, костел св. Яна Хрестителя в місті Мостиська надав надійні й доказові документи на привілей, який колись мав на закладення і забезпечення, але під час нападу турків у минулі роки в пожежі втратив, просили нас, аби ми новий привілей надали» [7, т. 6, с. 693]. У Мостиськах діяв також монастир і костел Домініканів, заснований Владиславом Ягайлом у 1406 р. Добродійником монастиря був також Ян Щасний Гербурт, який його утримання підвищив ланом ріллі близько 1611 р. [7, с.693]. Греко-католицька парафія і парафіяльна церква виникли 1604 р. відповідно до привілею Яна Щасного Гербурта. За львівським літописом, побудовано церкву в Мостиськах 1611 р. [7, с.700].

Канцлер коронний, Ян Замойський, гетьман великий коронний, син Станіслава Замойського й Ганни Гербурт, розбудував родинний маєток у Замості (Польща).

Обійнявши після смерті батька (1572 р.) чисельні маєтки, він вирішив закласти в долині річок Замостя, яке стало його резиденцією. У 1580 р. він видав привілей на заснування міста. Для людей різних національностей тут виникли святині. Крім парафіяльного костелу, засновано церкву східного обряду. З давніх храмів до наших часів збереглася катедра Воскресіння Господнього і св. Томаша, споруджена при закладенні міста. Будівля кафедрального собору обширна, складається з трьох нав, але без розкоші. Біля великого вітара на стіні Войцехом Рерсаном намальовані портрети Яна Замойського і його сина Томаша [7, т. 14, с.377].

Біля підніжжя другого сусіднього узгір'я (469 м) у Добромилі, званого сьогодні Хомцем (Хомець), видніється забудова монастиря отців базиліанів. Допускається: перші монахи прибули на терени Добромиля в 1611–1613 рр. зі Закарпаття. Вони мешкали у печерах по сусідству з оборонним замком Гербуртів, що гарантувало їм безпеку. В 1613 р. Ян Щасний Гербурт разом із дружиною Ельжбетою Заславською надали базиліанам землі при Холмцю, «щоби католицьку, римську, як і грецьку віру, помножували», дозволяючи одночасно будівництво церкви і монастиря [7, т.2, с.72].

Від давніх часів існував усний переказ про облогу татарами замку Гербуртів. Коли вичерпалися всі запаси боротьби, захисники почали роздумувати, чи не здати фортецю. Вирішено, проте, вдатися до останньої можливості. Виставили на мурах замку образ Матері Божої, й усі почали ревно молитися. Трапилося неймовірне: татари, перемога котрих була безперечною, несподівано відступили, а замок разом із людьми вцілів. Мабуть, цей чудовий образ Матері Божої Утішної зберігається тепер у святині Марії в Йодловці біля Ярослава. Певні відомості на цю тему мав перший проборщ парафії Олександр Павловський, який стверджував, що образ Матері Божої Утішної з'явився в околиці Йодловки у період татарських воєн разом із вояками Речі Посполитої зі замку Гербуртів із Добромиля [7, т. 2, с.73].

Отже, представники роду зробили значний внесок у розбудову релігійного життя на українських землях Галичини та Поділля. Передусім вони були, за окремим винятком, надзвичайно толерантними людьми. Завдяки зусиллям представників роду налагоджено міжконфесійні відносини у Кам'янець-Подільському, Дрогобичі, Самборі, Перемишлі.

Велику роль у розбудові релігійного життя на українських землях відіграла їхня добродійна діяльність. Унаслідок тієї діяльності постали церковні святині в багатьох містах і селах Галичини. У розбудові релігійного життя вони дотримувалися принципу: «той святий король Сигізмунд I Старий перші руські церкви так само будував і багатив, як і католицькі костьоли» [9, с.95]. Окремі з цих святинь радують людське око дотепер, зберігаючи пам'ять про Гербуртів з покоління у покоління.

Список використаної літератури

1. *Abraham Wl.* Zalozenie biskupstwa lacinskiego w Kamiencu Podolskim / Wl.Abraham.– Lwow, 1912. – 490 s.
2. *Laszczyńska O.* Rod Herbortow w wiekach srednich / O.Laszczyńska. – Poznan, 1948 – 145 s.
3. *Lozinski W.* Pomnik grobowy Mikolaja Herburtu / W.Lożinski. – Lwow, 1905. – 3 s.
4. Materiały do dziejow sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. – Cz. 1: Koscioly i klasztory rzymskokatolickie dawnego wojewodstwa ruskiego / red.naukowy J.K.Ostrowski. T.1-5. – Krakow, 1993-1997. – T.2. – 199 s.
5. *Matricularum regni Poloniae. Summaria.* Wyd. T. Wierzbowski. T.I–V. - Warszawa, 1905–1912. - T–IV. –1845 s.
6. *Hawelka A.* Polski slownik biograficzny / A.Hawelka, T.Heryng. – Wroclaw; Warszawa; Krakow, 1961.– T.– IX. –1250 s.
7. *Slovník geografický Krolewstwa Polskiego i innych krajow slowianskich T.I–XV.–* Warszawa, 1880–1902. – T.II. –1315 s.
8. *Stefanski S.* Sanok i okolice / S.Stefanski. – Sanok, 1991. – 315 s.
9. *Z dziejow Ukrainy. Ksiega pamiatkowa.* – Kyjow, 1912. –292 s.

Стаття надійшла до редколегії 28.05.2014

Прийнята до друку 20.06.2014

PARTICIPATING OF HERBURTS IN THE DEVELOPMENT OF THE RELIGIOUS LIFE OF GALYCHINA IN XVI – BEGINNING OF XVII CENTURIES

Oleh Tsebenko

*Ivan Franko National University of Lviv,
Institute of International Relations,
Sichovykh Striltsiv str., 19, , 79000, Lviv, Ukraine*

Bohdan Fedirko

*Pultusk Academy of Humanities after Aleksander Gieysztor
Institute of Political Science,
Daszyńskiego str.,17, Pultusk, Poland, 06-100*

In the article is considered the activity of the Herburt's genus representatives in the context of the religious forming tolerance in Galychina in XVI – beginning of XVII centuries. The attention is paid to the eleemosynary and building activity of family. Sights of monumental and sacral art are analyzed, which confirm the role of this family in that time spiritual and art life of edge.

Key words: religious tolerance, monumental and sacral art, the eleemosynary activity.

УЧАСТИЕ ГЕРБУРТОВ В РАЗВИТИИ РЕЛИГИОЗНОЙ ЖИЗНИ ГАЛИЧИНЫ XVI-НАЧАЛА XVII В.

Олег Цебенко

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
факультет международных отношений
ул. Сечевых Стрельцов, 19, м. Львов, Украина, 79000, тел. (0322) 394-132*

Богдан Федирко

*Гуманитарная Академия имени А. Гейштора,
факультет политологии
Ул. Дашиńskiego. 17, г. Пултуск, Польша, 06-100*

Рассматривается деятельность представителей рода Гербуртов в контексте формирования религиозной толерантности в Галичине XVI – начала XVII в. Акцентируется на благотворительной и строительной деятельности рода. Анализируются сохраненные достопримечательности монументального и сакрального искусства, что подтверждают роль этого рода в духовной и художественной жизни края.

Ключевые слова: религиозная толерантность, монументальное и сакральное искусство, благотворительная деятельность.
